



# ПОЗОРИШТЕ.



УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ДВА ПУТА МЕСЕЧНО НА ЦЕЛОМ ТАВАКУ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 30, А НА СТРАНУ 40 НОВ. МЕСЕЧНО. —  
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

## КРАЉЕВА СЕЈА.

(Наставак.)

Теодора.

Бежи самном.

Стеван.

Како?

Ја да бегам с' тобом?

Теодора.

Да, за добру цену —

Стеван.

Та ја нисам роб да бегам с' тобом.

Теодора.

Ниси

Ал' ћеш и ти бити, ако се не склониш  
Да бегамо.

Стеван.

Врага! А Краљевић? Оћел'

И он с' нама?

Теодора.

Неће.

Стеван.

Онда и ја нећу.

Теодора.

Ал' ја хоћу; чујеш?

Стеван (узима копље)

А ти де покушај,  
Па ћеш бар видети, како се Србијом  
Срне лове.

Теодора.

Ти си невешт. Слушај мене!  
Хајде да бегамо! — Једном здрави дома  
Завиђу те младог у злато.

Стеван.

Гле' сада,

Ваљда у мачије.

Теодора.

У сухо у сухо,  
Одведи ме само живог дома, па си

Усрећио твоје најзадње колено.  
Тада ћеш видети —

Стеван.

Нека, нека. Ја сам  
Већ доста видео. Ко у краља служи  
Тај се игра с' златом, као на јарузи  
Мала деца с' пљунком. Ја сам војник: што ће  
Мени злато?

Теодора.

Ти ћеш и код мене бити  
Војник, а мож' да ћеш бити четовођа.

Стеван.

Охо! Да ми ниси превећ' млад, рекао бих  
Да си војвода неки.

Теодора.

Ти погађаш.

Ваљда и што више.

Стеван.

Збиља? Тим све боље;  
Што ти већи, то је и част наша већа  
Који смо те данас ухватили.

Теодора.

Јесте,  
Тим је и награда већа, кад ме пустиш.  
Тако ћу те младог окитити, да ће  
У Србији мањом да се прича —

Стеван.

Нека.  
Што узалуд супши грло? Овде нема  
Ни вина ни воде. У туђој смо кући.  
Боље мучи. Ја сам пуно задовољан  
С' мојим господаром; а што је до приче,  
И то ће се причат', како смо те данас  
Уловили. Тај ће и о мени бити  
Збора. —

**Теодора** (јетко.)

Ја те молим а ти ми се ругаш,  
Добро, а ти сада разабери друго:  
Ја ти заповедам, да ме пустиш.

**Стеван.**

Ене?

**Теодора.**

Не усхтешли, твоје јотунство стаће те  
Главе; ја сам —

**Стеван.**

Ти си, ја већ видим, рано  
Већ попио мозак.

**Теодора.**

Голобрадо дере  
Прођ' се пусте шале — ја сам дете — дете  
Грчког цара: дршћи испред мене — робе. —

**Стеван.**

Ха, ха!

Збиља, зар се људи овде у Бугарској  
Са буником хране? Де да видим, није л'  
Како тај конопац превећ стегнут те ти  
Мозак притиснуо, — јер ми нешто смешно  
(Гледа јој у руке).  
Ту исприча — па све — на ште срце — ха, ха?

**Теодора** (тихо).

Ух дедакче! Што ћу  
Са овом живином? (Јасно.) Добро, ја ћу остат'  
Само зато, да се с' твојом главом дома  
Вратим, несретниче.

**Стеван.**

Не бој се, та ова  
Моја глава није од купуса, да је  
Реже свака кеба. —

**Душан** (улази).

Добро краљевићу  
Те си дошо. Овај, од како је ушо  
Овде ваздан снева, — као да је манит.  
Час војвода, час је царско дете; сад би  
Умако, сад опет хоће да остане  
Да ми скине главу. Боже вели, чудни  
Људи по Бугарској живе!

**Душан** (тихо).

Шта је ово?  
Варају л' ме очи? Теодора. —  
(Теодора угнутом главом мучи).

**Душан** (тихо).

Што ћу?  
Крв ми се већ мути по жилама, гледећ'  
Ову гнусну жену. (Јасно.) Ко си ти делијо  
Што допаде данас српског ронства.

**Теодора.**

Ја сам

Дете оног оца, кој' те на рукама  
Одржаво онда, кад си подивљачен  
У Цариград ушо. Знаш сад ко сам?

**Душан.**

Не знам. —

**Теодора.**

Сад ћеш знати. Ја сам Теодора. Гледај  
Твом робу у лице, па ћеш веровати.

**Стеван** (полугласно).

Помоз' Боже золи у туђој кошици!

**Душан.**

Ја у твоме лицу читам разуздану  
Мржњу. Хоћеш ваљда, да те с' тога призnam  
За грчку кнегињу? Ја познајем ону  
Чије име сада ти спомену; или  
Ја не мислим да је тражим за табором  
Бугарскога краља, са мачем у руци.

**Стеван** (све тако).

Красан војник збиља: ако су сви такви  
Скоро ће се царска земља заљуљати.

**Теодора.**

Горд си превећ кнезе; занела те, видим,  
Варљива победа. Сломиће ти царска  
Рука гордост.

**Душан.**

Неће, док Србију снажи  
Божја милост.

**Стеван.**

И док уз Бугарску стоје  
Овакви јунаци.

**Душан.**

Мучи.

**Стеван.**

Право велиш  
Краљевићу, није са женом дивана.

**Теодора.**

Шта си наумио са мном, де да чујем;  
За сад видим, да сам мета сулудастој  
Шали твога слуге.

**Душан.**

Ал једно предмет  
Мога сажаљења.

**Теодора.**

Ја не тражим твоје  
Сажаљење! Само оно изискивам,  
Што ти дужност вели, да учиниш.

**Душан.**

Ја сам

Спреман да учиним и то.

**Теодора.**

А ти дреши  
С моих руку свезу, па ме пуштај с' миром.

**Стеван.**

Ха, ха, добро вели!

**Душан.**

Моја дужност хоће  
Да што друго чиним. У борби са Недом  
Мојом тетком ти си донануо ронства:  
Она нека реши твоју судбу.

**Теодора.**

Нећу

Да ми Неда суди, нећу! Приклињем те  
Живим Богом, ил' ме слободну одпусти,  
Ил' ме уби, Не ћу ни да видим Неду.  
Пре ћу моју главу о зид раздробити  
Него што ћу стат' пред Недом.

**Душан.**

Ко се

Руга своме Богу, тај се боји мрети.  
Стеване, старај се да ти не умакне,  
Одведи га у врт, да га не опазе  
Они што ће доби. До мало ћу и ја  
Тамо бити. Иди.

**Стеван.**

Благо мени, сад ћу

И жене да чувам. До мало ћу ваљда  
Чувати и гуске по Бугарској. (Теодори.) Ајмо!

**Теодора** (јасно Душану).

Проклети породе, ти си заметуо  
Данас грдну борбу; док ти дишеш, њојзи  
Краја нема. Ти ћеш на самрти чути  
Ове моје речи. (Излази са Стеваном.)

**Душан** (гледи за њом),

Бедна жено, ја те

Чисто жалим. Који човек једном  
Као ти, сахрани, све што Бог за украс  
Своме створу даде, љубав, част и веру,  
Том и живот мора на досади бити,  
Јер га опомиње с' часа на час, да тек  
За свој презор живи. — Иди, мени оста  
Гнусна успомена. (Клекне.) Боже, ти мес спасе  
Од душманских стрела, ти сачува оца,  
Даде му победу: моје речи нека  
Тебе — тебе хвале. — Ти ме и од селе  
У борби закриљуј. Мене твоје чедо  
Очинском љубављу, — па и моје благо  
Марицу сачувај. Још један пут само

Поврати ме њојзи, да заједно навек  
Тебе прославимо. (Дизе се).

Ах чисто ми саде

Лагље куца срце. Све што до сад видох  
У прнилу, неста — известри, — а љубав  
Преузе изнова владарство у срцу  
Као и до сад. — Ја сам срећан. Идем сада  
Да и Мари срећне отправим гласове.

(Излази).

(Дизе се средњи застор).

## II. ПОЈАВА.

(Велики трем. Неда за њом Капулос).

Краљице, залуд га моје очи траже,  
Угледат' га више не ће. Обори га мис'о  
Душе отроване, к'о што гујин задах  
Голуба обара. Њега више нема,  
А ја живим! — —

**Неда.**

Немој

Да ти очајање смути старе дане —  
Божија су дела често не провидна:  
И на дну провале кадkad сијне сунце  
Његове милости.

**Капулос.**

У залуд ми срце

Завараваш надом. Њега нема. —

**Неда** (полугласно).

Мал' да

Није тако.

**Капулос** (као за себе).

Њега нема; без њега ми  
Живити се не ће. Ох бедна судбино  
Зар датако сконча мој љубимац?! — С Богом!

**Неда.**

Куда тако старче?

**Капулос.**

Идем да потражим  
Његов гроб. Ваљда је милост Божја мени  
Ту једну утеху наменула. (Олази).

**Неда.**

Бедна

Злобо, зар не видиш у наокруг, какву  
Крвну цену стају твоја дела? Ти си  
И слепа и глупа. Тешко оном, кога  
Твој удар домаши! Јеси л' барем њега  
Поштедила, ако мене ниси? И ја  
Залуд гледам, залуд тражим. Ох та само  
Једно магновење, да је да га гледам;  
Да му рекнем само, — да му праштам! Њега

Нема нигде. — Џрни дане, који гониш  
Отурену мајку, да кроз копља тражи  
Заблуденог оца своме сину: жена  
Вако и не може да потражи свога  
Мужа. Ох, да није — — Иди крвна мис'о,  
Заш' ме навек мориш. Михаило живи  
(Душан улази).

Михаило мора још да живи, да ме  
Пред сином оправда.

Улази **Душан** (полугласно).

Ја сам узорок њеној  
Тузи.

**Неда** (опази Душана),

О Душане, оди, утеши ме.  
Угледа л' га дегод, говори.

**Душан.**

Чудим се  
Да још није овде.

**Неда.**

Где је?  
Овде? Он ће доћи?

**Душан.**

Он заоста испред улазеће  
Војске.

**Неда.**

Михаило заробљен?  
Душан.

За кога  
Ти питали? За њега? (Збуњено и тихо).

Она још ништ' незна  
(Гласно) Драга тето ти си њега помислила?

**Неда.**

Без њега ми дете остале сироче.  
Шта ћу да му причам ако ме одрасло  
За оца запита? Зашто да црвени  
Мати с' увређене жене? Зашто народ  
Са злоћудна краља, још да гине. Доста  
Ја мир хоћу — за то у невреме дођох!  
Сад ми кажи само, где ћу да га нађем

**Душан** (тихо).

Што ћу сад? како ћу да одпочнем? (Јасно)  
Он је — погинуо.

**Неда.**

Погинуо?  
Душан.  
Немој  
Да ме караш, ја сам —

**Неда.**

Ти си му убица?

Клон се —

**Душан.**

Мила тето —

**Неда.**

Плахи несретниче,  
Ти си сродном крвљу окаљао руке.  
Иди, нећу више да те гледам —

**Краљ Урош** (улази с пратњом)

Недо!

Зар ти овде збиља? Ти си похитала!

**Неда.**

Јесам, да избавим њега, да сачувам  
Моме сину оца, ја сам похитала  
Кроз убојне стреле, узалуд је — видим —  
Овакви гласови, што их зачух овде  
И дома би мени рано — рано дошли —  
(Уносе покривено тело Михаилово на носила)  
Куку мени, дођох да и ово гледам  
(Покрива лице)

**Урош.**

Душане, ти видиш шта си починио.

**Душан.**

Ништ' неправо оче, тако срећан био.  
Да је ово тело овде живо, веруј,  
Казало би само да је тако. Чуј ме:  
Разгрејан од боја удалим се за час  
Од свог крила.  
Угледах Трибана, где с' натегом витла  
Око себе Ђорду; видох да је рањен, —  
Шћах га одбранити: грехота је мишљах  
Да вођа победу главом плати; а већ  
И бугарска војска, која се предаје  
Која бежат' пође. Како ме угледа  
Михаило, а он полети на мене. —  
Уплаших се ћад му у очи погледах  
И мал' не подлегох. Неће рука, неће  
Ни мач: срце ми се чисто укочило, —  
Само што се браним. „Падај змијо љута  
Да не трујеш и ти Бугарску,“ повиче,  
А Ђорда му сијне, главу моју беше  
Наменула. Видећ' шта ме самог чека,  
Ја одбијем удар а мој га погоди,  
Те му челик љути проли врелу крвцу  
Из прсију. Паде. Шћах већ да похитам  
Да му рану стиснем — он издану  
Спомињући — Неду.

**Неда.**

Ох!

(Наставиће се.)

## СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

У Вуковару, 30. јуна.

У суботу 24 јуна давани су овде први пут: „Разбојници“. Представа је испала на потпуно задовољство наше публике. Мандровић је као Карло управо рећи занео публику својом лепом игром и леним говором. Суботић нас је као Фрања изненадио. Нисмо се надали, да ће моћи тог паклењака тако добро извести. То му је признала и публика изазвавши га одмах после прве сцене, а и после је то чешће чинила. К. Савићева може Амалију међу своје најбоље улоге бројати. Овога вечера особито развила је толико ватре и толиког осећаја, да је подпунно заслужила признање што јој у део паде. А. Телечкова била је као Козински и лепа појава, а и лепо је одговорила своме позиву.

У недељу 25 јуна представљана је овде други пут: „Хуњкава комедија“. Шаљиве слике, које се у овој комедији износе, јако су забављале и на непрекидни смеј наводиле нашу публику која је арену напунила. Бадава је све, наша „велика“ публика хоће да се смеје, па кад томе има довољно повода, онда је задовољна. О представи имам само толико рећи, да је испала како се само пожелети може: толико живота на позорници нисмо скоро видели. Сви представљачи и представљачице надметали су се у доброј игри, али пажњу тог вечера однеше женски чланови, а особито: Јеца Поповићева (пуница), А. Хацићева (Евелина), и Л. Маринковићева (Клер). А. Телечкова (Софija), лепо је одневала све три песме, што долазе у том комаду, и на бурно захтевање морала је поновити песму: „Удовица млада, сад је моја влада“. При kraју бурно су биле изазване све представљачице споменутих улога.

У понедеоник 26 јуна даван је овде први пут: „Пољубац“ а за тим: „Пуковник од осамнаест година“. У првом се комаду одликовала живом игром својом Л. Марко-

вићева као Милица. А другом комаду представљала је пуковника А. Телечкова. Док млада наша глумица мало боље савлада све тешкоће, са којима се има борити свака женска представљачица мушких улога, биће добар пуковник, али за сад није била ни добра жива, ни обретна, ни несташна, као што то захтева улога такве врсте као што је пуковник, мало више озбиљне студије и чврсте воље, па ће се све моћи.

У среду 28. јуна била је последња представа наше позоришне дружине пре попласка њеног из Вуковара. Том приликом давана су ова три комада „Школски надзорник“, „Честитам“ и „Француско-prusки рат“. Сва та три комада одиграна су да већ неможе бити боље. Два прва давана су на опште захтевање по други пут, а „Француско-prusки рат“ први пут. И овај комад, као и у опште све што год до сад видесмо од нашег честитог писца К. Трифковића, јако се допао нашем свету. Само тако напред млади пишче себи на глас, а роду на част. Мандровић је као Петровић у „Француско пруском рату“ показао, да има и за шаљиве улоге тако исто дара као и за трагичне. На kraју представе изазвани су сви представљачи до један, а на последку изазивала је публика и управитеља народног позоришта А. Хацића бурно све дотле, докле није изашао и на указаној му се почасти захвалио.

У четвртаč 29 јуна приредило је Вуковарско српско певачко друштво „Јавор“ у друштву са српским народним позориштем сјајну беседу, какве још Вуковар није видио. Не ћу ништа опширно да пишем о овој нашој беседи јер се надам, да ћете од вештијег пера добити извештај о свему, али толико ипак морам поменути, да би нам на таком програму могле завидити и многе веће вароши него што је Вуковар. На беседи је било певања у мушком и у женском збору, певања на само и у двоје,

било је свирке на гласовију уз пратњу оркестра, декламације и представе. Заиста док је Вуковара трајаће и успомена на таку дичну беседу. Чист приход од ове беседе намењен је био у полак позоришту а у полак певачкој дружини, и као што сам могао разабрати добило је наше позориште до 125 фор. а. вр.

Сутра или прекосутра оставља нас наше мило народно позориште полазећи у Винковце. Ми му вуковарци желимо сретан пут и добар напредак и лепо му захваљујемо на лепом и члменитом уживању, којег нам је дружина за време свог бављења у Вуковару дала. Заиста, ако ико, то се ми можемо поносити нашим позориштем, које је знало и у овдашњега странога света признања и похвале стећи, које што се добрих представа, које пак што се добrog и примернog владања позоришне дружине тиче, Само штета што морамо одавде отићи с дефицитом, којега ће до 80 фор. а. вр. бити као што сам имао прилике разабрати. Браћо вуковарци, хајд да осветламо себи образ, па да тај дефицит попунимо скупљањем добровољних прилога.

J—p.

#### ПРИХОД

од позоришних представа у Вуковару од 13. маја до 28. јуна 1872.

I. Од претплате на 12 позоришних представа од 13. маја до 18. јуна	478	Ф. 50	н.
Мимо претплату пало на каси	104	„	80
II. Од претплате на 6 поз. представа од 20—28 јуна . . . . .	177	Ф. 50	н.
Мимо претплату на каси . . .	208	„	40
III. Ван претплате на 10 позоришних представа . . . . .	1056	Ф. 30	н.

Укупно 2023 Ф. 50 н.

Јован Б. Поповић с. р.  
месни благајник позоришни.

Никола Зорић с. р.  
рачунар срп. нар. позоришта.

#### АНГДОТЕ.

Из живота руског цара Павла I.

##### I. Двоструко награђен.

Једном после ручка дремао је цар Павле у свој наслоњачи. Било је лето и јака пренека, те су

због тога прозори од собе стајали отворени. Одмах у побочној соби седело је неколико дворкиња, које су се између себе тихо разговарале. Неки млад одважан официр од гарде, кога су гостије јако волеле, пролазећи онуда, хтеде с гоћама да започне разговор, али му оне даду знак, да цар у побочној соби спава. Па ово одговори официр: „Немојте ме само издати, а ја ћу да учним малу шалу.“ За тим се одвуче лагано до прозора од цареве ћубе, повише што је мотајајаким мушким гласом: „Служите!“ Ја за тим побегне. Цар ћипи иза сна и страшно се разједи и како дворкиње не хтедаше пишта издати, већ се одговараху, да познају, ко је викао, то цар пошље по команданта и наложи му, да му кривица ће један сахат прибави. Командант је распитивао на све стране, испитивао сваку старжу, али није могао пишта да дозна. Знајући пак, да се са налозима цара Павла није шалити, у своме страху, дозвове к себи једнога младога војника и рекие му: „Да ћу ти 200 рубаља ако признаши, да си ты викао. Цар ће те можда мало казнити, али шта ти је до тога?“ Војник, човек одважан, пристаје, добије 200 рубаља, и таки после једнога сахата ево ти команданта са војником пред цара. Цар је међу тим био на све заборавио, а и јед га је био прешао. Он дакле погледи на војника, и рече: „Красан глас! Подјете ми 300 рубаља!“

#### II. Царска се не пориче.

При некој паради ражљути цара неки официр, што није умео да јаше. „Нека се торња на своја добра“ рече ћенерал. „Опростите, Ваше Величанство,“ одговори ћенерал „он је сиромах, нема никаквих добара. „А ви му их дајте“ одговори цар и одјаше даље. И тако дође официр до добара, па која се по царској заповести уклонио.

#### III. Малтески крст.

Познато је, да је цар био управитељ (Grossmeister) малтеског ордена. Он дакле заповеди, да му се затворе инсигније (знаки) великога крста која се о траку око врата носе.

После неколико дана дође пред цара млад званичник, неки г. Енгелхард, и преда цару кутијицу са крстом и траком. Цар се врло обрадује и одмах метне крст око врата, али трака беше врло дугачка, тако да му је крст дошао на stomak. Као што је већ био врло осетљив и сумњичало, одмах помисли, да су хотимице узели дугачку траку, да му тиме покажу, како је он мален за ово достојанство. Као муња окрене се, ћуши званичника и покаже му врата. У највећој јарости одмах пошље по свога љубимца Кутузова. Овај затече цара са свим узбуђеном где хода горе доле по соби са крстом око врата, који је летио тамо амо! „Гледај само“ рече цар „како ме ови људи исмејаву. Послати они мени

оваки трак.“ Гроф опази на столу другу кутијицу, у којој беху старе инсигније. „На сваки начин овде је мера, коју је ваше величанство само послало, да видимо дакле.“ Гроф за тим откопча цару крст, и сравни нову траку са старом.

„Једна као друга!“ цар се одмах умири и сад се сети, да је наложио, да се нове инсигније са свим скроје по старима.

„То је рђаво испало,“ рече цар „ја сам оног јадног чиновника ћуштио, а он је невин.“

„Он је у предсобљу“ рече гроф.

„Нека уђе“ повиче цар, а видело се на њему да је забуњен.

Гроф уведе чиновника.

„Како се зовеш?“ запита цар.

„Енгелхард“

„Шта си?“

„Помоћник директора канцеларије капатоха.“

„За што није он сам дошао?“

„Болестан је већ по године дана.“

„Кутузове пиши: директор се отпушта са пензијом. Јеси ли написао?“

„Јесам, Ваше Величанство!“

„За директора именујем г. Енгелхарда.“

Енгелхард је стајао укочен и захваљивао, дубоко се клањајући.

„У каквом си чину?“

„Ја сам дворски саветник.“

„Пиши: дворски саветник Енгелхард помиче се за саветништво колегије. Имаш имања?“

„Живим од плате.“

„Пиши: Директор, саветник колегије добија село и 300 мужика. Па сада с богом!“

Енгелхард се и опет поклони, па изађе као шијан. Цар пређе два три пут преко собе, отрчи за тим к вратима, отвори врата и повиче за њим: „Државни саветничче!“

„Па сада је ваљада заборавио на ћушку“ рече Кутузову, затворивши врата.

2.

## Э Л И С Т И Ъ И.

### П О З О Р И Ш Т Е.

(Народно позориште у Загребу.) Лисинска опера „Љубав и злоба“ што беше заказана за 13 (25.) јули па одгођена због смрти дра. Деметера, представљена је за време сабора два пута. У исто време одредио је одбор за представу „Звонимира“ од дра. Суботића, али је цензор Сибер забранио давати овај комад.

(Народно позориште у Загребу.) У суботу 24. јуна приказана је коларова трагедија „Моника,“ у корист чешких поплављеника.

### УМЕТНОСТ И ВЕШТИНА.

(Матејко), славни пољски сликар у Кракову, до-вршио је своју велику слику „Батори код Пекова,“ коју је однео на изложбу у Лавов, где су га заступници општине и уметничког друштва дочекали на станици гвозденог пута.

(Опера из српске историје.) Г. Иван Зајц, компониста из Загреба, ради на опери „Ђорђе Бранковић, деспот српски.“ Компониста, као што јавља „Vijenac,“ хтео је да посвети своје дело младоме кнезу српском Милану, „који има бити своме роду првак у свему што је лепо и красно,“ али на по-нуду своју добије г. Зајц од управитеља београдског позоришта одговор, у којем се у име кнежево (?) одбија та понуда, из разлога, — као што тамо стоји — „што подобна позоришна дела, за нашу народну позорницу неће од повољнога и ко-

риснога успеха бити.“ Овакве назоре нисмо кадри ни да схватимо, а то ли да их делимо!

### К ЊИ Ж Е В И О С Т.

Издања Матице српске. Од Летописа Матице српске изашло је до сад 113 књига. Цена им је различна: од књиге 5 до 80, двадесет новчића; — од 84, до 92, четрдесет новч. — од 93, до 108. педесет нов.; — књизи 109. 110. 111. и последњој (113.) форинта; — а 112. форинта и по.

Нема више на продају ових књига: 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 20, 1, 3, 24, 25, 6, 3, 36, 38, 39, 40, 50, 80, 81, 82, 83, 97 и 101,

Остало издања Матице српске јесу ова:

Песничкога садржаја. Народне песме, скрунио у Славонији Ђ. Рајковић (60 н.) — Од Јоксима Новића: Душанија (60 н.), Московија (50 н.). Капетан Радич Петровић (20 н.), Старине (60 н.) — Драме: Максим Црнојевић, од дра Лазе Костића (50 нов.); Мудри Натањ, од Лесинга, превео др. Ј. Хаџић (70 нов.); Краљевић Марко, од А. Николића (50 нов.) — Песме Мушицкога, књига друга (50 нов.) — Лира дра Ј. Суботића (10 нов.) — Песме Орацијеве, с латинског превео проф. С. Лазић (60 нов.)

Поучнога садржаја. Живот Саве Текелије, од дра Ј. Суботића (60 нов.) — Албум за стогодишњицу текелијину (30 нов.) — Латинска граматика, од дра Ј. Туромана, књига прва (80 нов.) — Наука о стихотворству, од дра Ј. Суботића (10 н.) — Забаве

**за разум и срце**, од др. Ј. Стејића, књига четврта (10 нов.) — Српска пчела за г. 1832, од П. Стаматовића (10 нов.) — **Млади мудрац**, с мађарског превео Субота Младеновић (10 нов.).\*

У Новом Саду изашао је из штампе други део латинске граматике „Синтакса“ од дра. Јов. Туromана. Ова је књига штампана о трошку Матице српске. Цена јој је 1 ф. а. вр.

(Летопис) Штампа се 114. свеска Летописа и биће готова до главне скупштине матице српске. Ове године убиће у штампу и 115. свеска. —

У Новом Саду изашла је четврта свеска зборника позоришних дела у којој је штампана „Краљева сеја“ од дра. Милана Јовановића.

Славенску библиотеку у Одеси умножио је ондашњи професор Др. Богишић за 698 различитих дела словенских. Од ових дела поклоњено је 282, а купљено 416, међу којима налазе се 10 драгоценних инкунабула, (књиге из старијих штампарija) које је др. Богишић купио од удове Вукове у Бечу. И галерија портрета знаменитих Словена умножена је за 293 комада. До сад има тај словенски завод 3002 књиге, 542 потрета и 130 других слика.

У Загребу код Хартмана изашла је „Пјесма-рица за дјецу пучких учиона“ једна збирка црквених песама, које је саставио Рубетић.

Скоро ће изйти у Загребу „Здравство словље“ за народне школе, израђено по проф. Боку. Ова књига може се наручити код уредништва, „школског пријатеља“ и у књижари Хартмановој. Цена је 50 п.

У Задру штампа се у штампарији народног листа књижица гласовитог Жисије-а, коју је превео Ј. Ђанкини. Ову књижицу штампа матица далматинска о своме трошку.

Изашла је у Загребу „Аркива за новјестницу у југославенску“, књига XI. уредио Иван Кукуљевић Сакцини. Ова књига садржи два самостална историјска састава. Први је „Банословље“ Јосипа Микоције, (рођ. 1734 умро 1800), други је полемична расправа уредника у коју годину спада даровница хрватског војводе Трпимира. Остали део књиге садржи одговоре на поједина питанja историјског друштва, и међу овима је особито занимљив чланак „Жидовске куће у Жумберку.“

У Букureшту излази сад сваких 14 дана једна свеска „Анал“ на романском језику.

У Харкову прометнуто је ове године на пазару око 15.000 књига, у вредности од 5000 рубаља.

### С В А Ш Т А.

(Становништво Русије.) Руска држава броји  $81\frac{1}{2}$  милијуна душа, и то 37 мил. Великоруса, 13 мил.

Малоруса,  $3\frac{1}{2}$  мил. Пољака. Немаца има до 1 мил. од којих на Пољску долази 240,000. Јевреја има 2 милијуна.

Париз је имао гдđ. 1866. 1,799.980 становника; данас има само 1,794.380. Становништво је дакле опало за 5600 душа.

### НЕКРОЛОГ.

(Александар Феодоровић Гильфердинг) врсни пријатељ словенске заједнице и заслужни књижевник руски, који је у нашем свету уживао големо поштовање, умро је 2. Јула у Каргопољу, у олонечкој губернији, где је био дошао да прикупља руске народне песме. Овај знаменити историк словенски родио се у Москви год. 1831 где је по свршетку свеучилишних наука под Бодјанским год. 1853 постао професором словенске филологије. Касније је прешао је у дипломатску струку и био је за то време један од најзначајнијих нублициста руских.

Као филолог издао је још год. 1853 у Петрограду више расправа о сродству словенског језика са санскритским и о одношују словенскога језика с другима сродним језицима. За тим је штампао год. 1854 у V свесци Етнографскога зборника извештај свога истражног путовања на доњој Лаби и на балтичком мору. Год. 1855 изда у Москви писма о историји Срба и Бугара и доје затим у Сарајево као консул руски. Бавећи се овде, пропутовао је српске пределе на балканском полуострву и написао своје знаменито дело: Босна, Херцеговина и стара Србија (1859). Као политички огледа се Гильфердинг у своме делцу: Угарска и Словенија (1860) и у многим чланцима што је доносио „Дељ“ за време пољскога устанка године 1863. Пошто је неколико година радио у одбору за реформе у Пољској изда год. 1870 у „Вѣстнику Европе“ своје две знамените историјске расправе о времену доласка Словена у Европу и о древним насеобинама млетачких Словена уз северну обалу јадранског мора. С тим расправама хтео је вредни писац да одпочне велико дело своје о старим Словенима. Последње време провео је Гильфердинг с прикупљањем руских народних песама у олонечкој губернији и у томе сустиче га смрт и покоси га у најлећешем добу, и у пуној снази. Пешав из Петрограда 20. Јуна разболи се на путу од тифуса и умре после седмодневног путовања. Руска је књижевност изгубила свога изврсног радника а цело Словенство свога пријатеља. Слава успомени његовој!

\* У Кракови умро је Хенрик Сухецки, професор словенске филологије на универзитету краковском. Он је написао многе расправе из филологије.

Издаје управа српског народног позоришта.